

Barangolás a mesék világában

Maróti Orsolya – Sipos Linda, *Mesélj nekem!*,
BALASSI-FÜZETEK 4., Budapest, 2015.

Bándli Judit – Gordos Katalin – Maróti Orsolya, *Játssz velünk!*,
BALASSI-FÜZETEK 5., Budapest, 2015.

Minden tanár tudja, hogy a mese rendkívül hasznos és nélkülözhetetlen tananyag. A mese fontossága, jelentősége és szerepe az oktatásban vitathatatlan. A Balassi-füzetek sorozatának két legújabb kötetében prezentált tananyag éppen a *mese* kulcsszó köré koncentrálódik. Ez a már ismert és sokak által használt sorozat a Magyarország határain kívül élő magyar származású gyerekeknek és fiataloknak készült. Ahogy a Balassi Intézet gondozásában és Maróti Orsolya szerkesztésében megjelent sorozat korábbi kiadványai, a két legújabb kötet is a külföldön élő 7-14 éves gyerekeknek és fiataloknak szól, akik otthon hallanak ugyan magyar szót, beszélnek is magyarul a családban, de iskolai tanulmányaikat nem magyarul végzik, így általában értenek magyarul, de nem szívesen olvasnak vagy írnak ezen a nyelven.

Mind a két füzet 9-9 egységet tartalmaz. A sorozat negyedik füzetében – *Mesélj nekem!* (64 oldal) – az egységek azonosak a magyar diaszpórákban élő gyerekek körében nagyon népszerű – a Kecskeméti rajzfilmstúdióban készült – Magyar népmesék rajzfilmsorozat nyolc meséjével: a *Szegény ember szőlője*, a *Kőleves*, a *Só*, a *Pinkó*, a *Péter és Pál*, a *Kékfestőinas*, az *Eb, aki a kanalát meg nem eszi*, valamint a *Két koma* című mesékkel. A népmesék régies szövegét egy kicsit leegyszerűsítve érdekes olvasmánnyá alakították a szerzők. A kilencedik egység pedig összefoglalja az addig tanultakat, és lehetőséget ad a

gyerekeknek, hogy lépésről lépésre megírják saját meséjüket is. Így a kötet minden egysége egy mesére épül. Hasonlóképpen, a sorozat ötödik füzetében – a *Játssz velünk!-ben* (63 oldal) – a magyar származásnyelvet tanulók a magyar népmesékből már megismert hősökkel találkozhatnak. Ebben a kötetben az egységek már nem egy-egy mesére épülnek, hanem egy-egy mesehőst állítanak a fejezet középpontjába. Így a kötet állandó szereplőivel, Emesével és Bálinttal bebarangolhatják a gyerekek Meseország különböző területeit: határaitól indulva átmennek Meseország kapuján, játszanak a hétfejű sárkánnyal, beszélgetnek a királykisasszonyokról, megismerik a varázsszó és vasgyűrő erejét, azután megismerik *A két lány és a vasorrú banya* című mesét és a *Mátyás király és az igazmondó juhász* történetét, és találkoznak a bugyuta emberrel és okos feleségével, a furfangos leányokkal, és az utazásuk végén részt vesznek a mesebálon is (a füzet egységeinek a címei a következők: *A sündisznó, A hétfejű sárkány, A királykisasszony, A vasgyűrő, A vasorrú bába, Az igazmondó juhász, A bugyuta ember, Az okos lány, A mesebál*).

Figyelemre méltó, hogy minden egység anyaga 4-7 oldal terjedelmű, így épp annyi, amennyit egy hétfői iskolai foglalkozáson át lehet venni. Minden egységen belül legfeljebb 7-8 egymásra épülő feladat található, gyakran részfeladatok is. A feladatok sorrendjét követve a tanár dinamikus és kreatív foglalkoztatást tarthat, amelynek keretében különböző tevékenységformákkal is tud dolgozni. A gyakorlatok között található sokféle szókinccsfelkészítő (pl. ellentétek keresése, szómagyarázat, szólások és közmondások megismerése) és szövegalkotási feladat, pl. levélírás, receptírás, szöveg kiegészítése, ill. javítása, meseírás, szómagyarázat, névjegykártya, ill. vendéglista készítése stb. A *Mesélj nekem!* című kötetben ezek mellett különféle szövegértési feladatok is találhatók.

A két kötet egységeinek a címeit figyelve már könnyen megállapíthatjuk, hogy a füzetek felépítésének a szervezőelve nem a nyelvtan. Mindkét füzet elsődleges célja a magyarságtudat erősítése, elmélyítése, fejlesztése, illetve megőrzése. A kulturális ismeretek közvetítésével párhuzamosan azonban nagy hangsúly helyeződik a nyelvtani ismeretekre is, főleg azoknak a nyelvi jelenségeknek a gyakorlására, amelyek problémát okoznak a diaszpórában élő magyar gyerekeknek. Így segítenek a füzetek a külföldön élő gyerekeknek a biztonságosabb nyelvtudás megalapozásában és fejlesztésében. A tanárok és a tanulók sokféle feladatot találnak, amelyek segítségével gyakorolni lehet a nyelvi szerkezeteket (pl. a felszólító mód használatát a célhatározói mellékmondatokban, a feltételes módot) vagy a helyesírást (pl. a szavak elválasztását, a rövid-hosszú hangok megkülönböztetését).

Ezekén kívül nagy hangsúly esik az adekvát nyelvi viselkedés elsajátítására is. Így a feladatok között találhatók olyanok is, amelyek fő célja a különböző beszédszándékok

kifejezésének a tanítása (pl. az udvarias kérés elutasítása, vélemény kifejezése, tanácsadás, bocsánatkérés, útbaigazítás). Nagy előnye a köteteknek az is, hogy sokféle beszédképesség-fejlesztő feladat is található bennük (pl. szerepjátékok). Sok gyakorlatban a gyerekek játszva tanulhatnak, pl. rejtvények megfejtésekor. A páros munka együttműködésre ad lehetőséget, amikor a nyelvtanulás észrevétlenül és spontánul történik. Jellemző, hogy a mindkét füzet végén található tartalomjegyzék állításokban foglalja össze a fejezeteket. Ennek köszönhetően a tanulók – akár egyénileg, akár tanárunkkal – ellenőrizhetik a megszerzett tudásukat.

Említésre méltó, hogy a szerzők ügyeltek a részletekre is. A füzetek szerves részei az illusztrációk: a negyedik kötetben a Magyar népmesék című híres rajzfilmsorozatnak a világa elevenedik meg a kötet lapjain (ami párhuzamosan a kulturális kompetencia fejlesztését is szolgálja), az ötödik kötetben pedig Gyöngyösi Adrienn bájos illusztrációit találjuk. A képek nemcsak színesítik, hanem gazdagítják is a füzetek tartalmát. Általuk a tanulás élvezetesebbé és hatékonyabbá válik.

A diaszpórában tanító tanároknak fontos információ lehet, hogy az emagyariskola.hu honlapról letölthető a füzetekhez tartozó tanári kézikönyv, az óravázlatok, illetve más kiegészítő anyagok.

Agnieszka Barátka
Varsói Tudományegyetem